

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 63-53-53; Fax: (022) 63-53-55

**АПЕЛЛЯЦИОННАЯ
ПАЛАТА КИШИНЭУ**

2043, мун. Кишинэу, ул. Теилор 4,
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Тел. (022) 63-53-53; Факс: (022) 63-53-55

№

La №

din

Dosar Nr. 2r-370/17

Data expedierii: _____

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, 28

Prin prezenta, Curtea de Apel Chișinău, vă remite dosarul nr. 2r-370/17, în cauza civilă pornită la acțiunea oblică înaintată de SA "Termoelectrica" în interesele Întreprinderii Municipale „Regia Comunal Locativă Stăuceni” către Rusu Tatiana privind încasarea datoriei, pentru examinarea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

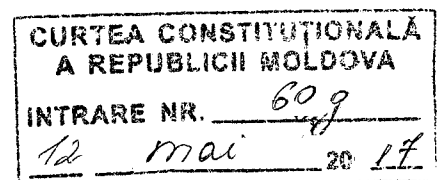
Anexă: Dosarul 2r-370/17 pe 63 file.

Încheierea din 28.03.2017 pe 12 file.

Sesizarea pe 13 file.

**Vicepreședintele
Curții de Apel Chișinău**

Nelea Budăi

ÎNCHEIERE

28 martie 2017

mun.Chișinău

Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău în componența:

Președintele ședinței de judecată judecător
Judecători

Budăi Nelea
Efros Valeri și Muruianu Ion

examinând în ordine de recurs cererea de recurs înaintată de Golban Anatolie reprezentant al recurente SA "Termoelectrica" împotriva încheierii Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 15.12.2016, în cauza civilă pornită la acțiunea oblică înaintată de SA "Termoelectrica" în interesele Întreprinderii Municipale „Regia Comunal Locativă Stăuceni” către Rusu Tatiana privind încasarea datoriei,-

CONSTATĂ :

La data de 05.12.2016 SA "Termoelectrica", în interesele Întreprinderii Municipale „Regia Comunal Locativă Stăuceni”(în continuare Î.M „RCL Stăuceni"), a depus acțiune oblică împotriva lui Rusu Tatiana privind încasarea datoriei, asigurarea acțiunii prin aplicarea sechestrului asupra bunurilor mobile și imobile precum și pe mijloacele bănești aflate pe conturile pîrîtei, în limita valorii acțiunii și scutirea de la plata taxei de stat.

Prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 06.12.2016 s-a respins cererea de scutire de la plata taxei de stat și nu s-a dat curs acțiunii oblice, potențialului reclamant fiindu-i acordat termen de 5 zile din momentul recepționării încheierii, pentru prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 270 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 15.12.2016, în baza art.171 alin.(2) CPC s-a restituit acțiunea oblică înaintată de SA "Termoelectrica" către Rusu Tatiana privind încasarea datoriei, s-a remis SA "Termoelectrica" încheierea în cauză, împreună cu acțiunea oblică și înscrisurile anexate și s-a explicat SA "Termoelectrica" că restituirea acțiunii oblice nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclamant, cu aceiași acțiune împotriva aceluiași pîrît, cu același obiect și aceleași temeuri dacă reclamantul va lichida neajunsul.

La 20.12.2016 SA "Termoelectrica" a depus cerere cu privire la înlăturarea neajunsurilor, solicitînd de a revedea acțiunea și înscrisurile prezentate instanței, iar în baza art.73 alin.(2) CPC și art.85 alin.(1), lit.f) CPC să fie scutită de la plata taxei de stat.

La 06.01.2017 SA "Termoelectrica" a depus cerere de recurs împotriva încheierii primei instanțe din 15.12.2016, solicitînd admiterea recursului, casarea integrală a încheierii, cu emiterea unei noi decizii și restituirea pricinii în instanța de fond la faza de primire a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, a recepționat încheierea recursată la data de 28.12.2016 prin intermediul oficiului poștal, astfel, nu este de acord cu încheierea

în cauză o consideră neîntemeiată și urmează a fi anulată ca fiind emisă cu încălcarea normelor de drept material și procedural.

Relevă că, acțiunea oblică este acea acțiune în justiție prin care creditorul exercită drepturile și acțiunile debitorului său atunci când acesta refuză sau omite să și le exercite, dar care are același rezultat ca și cum ar fi fost exercitată de debitor, dacă debitorul are dreptul să intenteze o acțiune în revendicare a unui bun sau pentru plata unei creanțe, dar neglijează să-și exercite dreptul, atunci pe calea acțiunii oblice o va face creditorul, în numele debitorului, deci indirect, iar persoana împotriva căreia este intentată acțiunea oblică beneficiază în raport cu creditorul de aceleași drepturi ca și în raport cu propriul său creditor, având dreptul de a opune creditorului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut opune propriului creditor.

Susține că, pentru a evita consecințe prejudiciabile, „Termoelectrica” S.A este în drept de a-și exercita dreptul de a se adresa în judecată cu acțiune în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane prin acțiunea oblică, întrunind toate condițiile prevăzute în art.598-599 Cod Civil, sau are un interes serios și legitim de a conserva creanța Î.M „RCL Stăuceni” la consumul de energie termică, manifestată prin neglijarea sau refuzul de a-și exercita drepturile sale, creanța fiind una certă, lichidă și exigibilă.

Menționează că, în conformitate cu art. 12² al CPC, dacă în procesul judecării pricinii într-o instanță de judecată se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural, instanța de judecată solicită Plenului Curții Supreme de Justiție, din oficiu sau la cererea participanților la proces, să emită un aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii. Avizul consultativ se publică pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Indică că, prin Avizul consultativ al Plenul Curții Supreme de Justiție din 13iunie 2016, s-a stabilit că creditorul în acțiunea oblică este un reclamant procesual, care sesizează instanța potrivit art.73 Codul de procedură civilă, întrucât nu pretinde apărarea imediată și nemijlocită a unui drept propriu, dar acționează din nume propriu în interesele altei persoane, el pretinde de la terțul pârît exercitarea coercitivă a unor obligații față de debitorul său.

Afirmă că, pornirea unui proces în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane poate fi exercitat în temeiul art.73 CPC, astfel, S.A. Termoelectrica a acționat în conformitate cu prevederile legale și, respectiv, corect a înaintat acțiunea oblică în temeiul art. 73 CPC, instanța de judecată urmînd să țină cont de toate circumstanțele care acordă acest drept reclamantului procesual, în special de art. 599 al Codului Civil și Avizul Plenului Curții Supreme de Justiție din 13.06.2016.

Invocă că, prima instanță neîntemeiat a obligat potențialul reclamant la plata taxei de stat și neîntemeiat a restituit cererea de chemare în judecată depusă de S.A. „Termoelectrica” în interesele Î.M „RCL Stăuceni”, către Rusu Tatiana, privind încasarea datoriei pentru consumul energiei termice și corespunzător art.73 CPC, instanța de judecată urma să țină cont de Avizul Plenului Curții Supreme de Justiție din 13.06.2016 deoarece, reieșind din prevederile art.12² CPC, acestea sunt obligatorii

5

pentru instanța de judecată și vin în aplicarea corectă a normelor de drept procedural și material, respectiv, instanța de fond urma să admită spre examinare cererea de chemare în judecată depusă de S.A., „Termoelectrica” și să scutească reclamanta de la plata taxei de stat.

La data de 16.02.2017 pricina a fost distribuită în mod aleatoriu spre examinare în ordine de recurs (f.d.27).

Intimații Î.M. „RCL Stăuceni” și Rusu Tatiana, în termenul fixat de instanța de recurs, nu a depus referință.

Analizând și apreciind motivele invocate în recurs, în cumul cu materialele pricinii, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău conchide, că există teme de ridicare, din oficiu, a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.4 alin.(1) lit.b) și lit.c) Legea nr.178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

La această concluzie Colegiul a ajuns având în vedere următoarele considerațiuni.

Prin hotărârea nr.2 din 09.02.2016, Curtea Constituțională a relatat că, pentru a fi ridicată excepția de neconstituționalitate sunt necesare întrunirea următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau de reprezentantul acestuia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate și a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate, constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, or, în speță aceste condiții sunt respectate.

Cadrul legal relevant.

Constituția Republicii Moldova.

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.

Articolul 116 Statutul judecătorilor

(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

Codul de procedură civilă.

Articolul 12¹. Ridicarea excepției de neconstituționalitate

(1) Dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

(3) Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și pînă la adoptarea hotărîrii de către Curtea

Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărârii pronunțate se suspendă.

Articolul 12². Avizele consultative ale Plenului Curții Supreme de Justiție

(1) Dacă în procesul judecării pricinii într-o instanță de judecată se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural, instanța de judecată solicită Plenului Curții Supreme de Justiție, din oficiu sau la cererea participanților la proces, să emită un aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii. Avizul consultativ se publică pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

(2) În cazul în care instanța de judecată respinge demersul participanților la proces privind solicitarea unui aviz consultativ din partea Plenului Curții Supreme de Justiție, aceasta va emite o încheiere nesusceptibilă de recurs.

(3) În cazul în care decide respingerea solicitării, Plenul Curții Supreme de Justiție emite o încheiere motivată irevocabilă care se publică pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

(4) Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție nu mai este obligatoriu pentru Curte în cazul în care ulterior se modifică legea sau se schimbă modul de punere în aplicare a acesteia.

(5) Până la emiterea avizului consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție judecarea pricinii se amână.

Articolul 73. Pornirea proceselor în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane

(1) În cazurile prevăzute de lege, autoritățile publice, organizațiile, persoanele fizice pot adresa în judecată acțiune (cerere) în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane, la cererea acestora, sau în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unui număr nelimitat de persoane fizice. Acțiunea în apărarea intereselor unei persoane incapabile poate fi intentată independent de existența cererii unei persoane interesate sau a reprezentantului ei legal.

(2) Organele, organizațiile, persoanele fizice care au intentat proces în apărarea intereselor unor alte persoane au drepturi și obligații procedurale de reclamant, cu excepția dreptului de a încheia tranzacție și a obligației de a achita cheltuielile de judecată.

(3) Dacă organele, organizațiile, persoanele fizice care au intentat proces își retrag acțiunea înaintată în interesul reclamantului, iar acesta nu dorește să intervină în proces, survin efectele procesuale prevăzute la art.72 alin.(2).

Codul civil.

Articolul 599. Acțiunea oblică

(1) Creditorul a cărui creanță este certă, lichidă și exigibilă poate, în numele debitorului său, exercita drepturile și acțiunile acestuia în cazul în care debitorul, în dauna creditorului, refuză sau omite să le exercite.

(2) Creditorul nu poate exercita drepturile și acțiunile care sînt exclusiv personale ale debitorului.

(3) Creanța trebuie să fie lichidă și exigibilă cel târziu la momentul examinării acțiunii.

Legea nr.178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Articolul 4. Abaterile disciplinare

(1) Constituie abatere disciplinară:

b) aplicarea în mod intenționat, cu rea-voință sau aplicarea repetată din neglijență gravă a legislației contrar practicii judiciare uniforme;

c) acțiunile judecătorului în procesul de înfăptuire a justiției care fac dovada incompetenței profesionale grave și evidente;

Colegiul evidențiază că, obiect al excepției de neconstituționalitate constituie dispozițiile art.4 alin.(1) lit.b) și lit.c) Legea nr.178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Din start este important de punctat faptul că, prin jurisprudența recentă, Curtea Constituțională a contribuit esențial la consolidarea independenței puterii judecătorești și, în special, a judecătorului ca exponent al sistemului judiciar.

Astfel, în Hotărârea nr.2 din 9 februarie 2016, Curtea Constituțională a menționat că:

„97. Independența judecătorilor este unul dintre principiile fundamentale de organizare și realizare a justiției. În aplicarea legii, independența judecătorilor exclude noțiunea de ierarhie, subordonare. Având rolul de a soluționa litigiile în mod obiectiv, conform legii, și fiind o putere prin ei înșiși, judecătorii nu pot primi ordine, instrucțiuni sau sugestii de nici un fel cu privire la activitatea lor judiciară, nici din interiorul, nici din afara sistemului judiciar. Principiile internaționale statuează în mod explicit că judecătorii trebuie să ia decizii în deplină libertate și să acționeze fără restricție și fără a fi obiectul unor influențe, incitări, presiuni, amenințări sau intervenții nelegale, directe sau indirecte, indiferent din partea cărei persoane vin și sub ce motiv.

Judecătorul, în calitate de deținător al autorității judecătorești, trebuie să-și poată exercita funcția sa în deplină independență în raport cu toate constrângerile/forțele de natură socială, economică și politică și chiar în raport cu alți judecători și în raport cu administrația judecătorească.

98. [...] judecătorii trebuie să dispună de suficientă putere și să fie în măsură a și-o exercita în vederea îndeplinirii atribuțiilor. **Independența judecătorului implică cerința soluționării litigiilor fără nici o ingerință, inclusiv din partea instanței ierarhic superioare.**”

Ulterior, Curtea Constituțională în Hotărârea nr.21 din 22 iulie 2016 a statuat că:

„ 103. Independența judiciară înseamnă nu numai independența puterii judecătorești în ansamblul său față de celelalte puteri ale statului, dar privește și aspectul „intern”. Fiecare judecător, indiferent care este poziția sa în sistem, exercită aceeași autoritate de judecată. Prin urmare, în soluționarea unei cauze, acesta trebuie să fie independent

și față de ceilalți judecători, și față de președintele instanței sau față de celelalte instanțe (cum sunt, de pildă, instanțele de apel sau celelalte instanțe superioare).

104. Independența judecătorului constituie un factor determinant în realizarea accesului liber la justiție – drept fundamental, garantat de articolul 20 din Constituție.

107. Curtea menționează că, potrivit articolului 114 din Constituție, „justiția se înfăptuiește în numele legii”. Prin urmare, **judecătorii se supun numai legii**. Acest principiu îi protejează pe judecători în primul rând de influențe externe nepotrivite. În același timp, principiul este aplicabil și în interiorul puterii judecătorești. Organizarea ierarhică a justiției, în sensul unei subordonări a judecătorilor față de președinții de instanțe sau față de instanțele superioare în procesul de soluționare a cauzelor, ar fi o încălcare evidentă a acestui principiu.

108. Ideea fundamentală este aceea că judecătorul, în exercitarea atribuțiilor sale, nu este angajatul nimănui; acesta este deținătorul unei funcții de stat. El este astfel în slujba legii și este răspunzător numai în fața acesteia. Este axiomatic faptul că în soluționarea unei cauze un judecător nu acționează la ordinele sau instrucțiunile nici unui terț din interiorul sau din exteriorul sistemului judiciar.

114. De asemenea, **o hotărâre judecătorească nu poate fi casată doar din considerentul că aceasta este contrară practicii stabilite de Curtea Supremă de Justiție**. În acest sens, Curtea Europeană, în jurisprudența sa, a statuat că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel încât schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice (*CtEDO, Unedic c. Franței, 2008, § 74; Legrand c. Franței, 2011*), dacă sunt întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis schimbarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (*CtEDO, Atanasovski c. Macedoniei, 2010, § 38*).”

În același timp, în Hotărârea nr.21 din 22 iulie 2016, citată supra, Curtea Constituțională a reținut că:

„109. [...] **nu exclude obligația unui judecător de la o jurisdicție de grad inferior de a respecta o hotărâre anterioară a unei instanțe de grad superior în ceea ce privește interpretarea legii incidente în cauza ulterioară (precedentul judiciar).**”

În speță, SA „Termoelectrica” critică în recurs încheierea instanței de fond, afirmând că actul judecătoresc contravine explicațiilor date de Plenul Curții Supreme de Justiție în avizul consultativ, adoptat expres pentru acțiunile oblice înaintate de acest agent economic și solicită aplicarea legii anume așa cum a fost explicată de instanța supremă.

Colegiul notează că, într-adevăr Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat aviz consultativ în dosarul nr.4ac-15/16 și anume :

**„ Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție
cu privire la calitatea procesuală a SA „Termoelectrica”
în exercitarea acțiunii oblice**

13 iunie 2016

mun. Chișinău

Prin încheierea Judecătorei Centru mun.Chișinău din 11 aprilie 2016 pronunțată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a SA „Termoelectrica” împotriva lui Iurii Celenco, Igor Celenco, Alexandrei Celenco și Olgăi Meleca, intervenient accesoriu ÎMGFL-12 privind încasarea datoriei pentru energia termică livrată în mărime de 8840,30 lei a fost dispusă sesizarea Plenului Curții Supreme de Justiție în temeiul dispozițiilor art. 122 CPC, în vederea emiterii unui aviz consultativ cu privire la următoarea chestiune de drept:

- punerea în aplicare a art.599 din Codul civil, în partea în care poate sau nu avea calitatea de reclamant SA „Termoelectrica” în acțiune oblică privind încasarea din contul pîrîților în beneficiul intervenientului accesoriu, a datoriei pentru energia termică.

În motivarea sesizării instanța de judecată a indicat că pe rol, la Judecătoria Centru mun.Chișinău, se află spre examinare cererea de chemare în judecată a SA „Termoelectrica” împotriva lui Iurii Celenco, Igor Celenco, Alexandrei Celenco și Olgăi Meleca, intervenient accesoriu ÎMGFL-12 privind încasarea datoriei pentru energia termică livrată în mărime de 8840,30 lei. Izvorul obligațiilor de plată a pîrîților, potrivit cărora reclamantul SA „Termoelectrica” solicită încasarea datoriei pentru utilizarea energiei termice este contractul de livrare a energiei termice nr.6012 din 02 octombrie 2006, încheiat între SA „Termoelectrica” (pînă la redenumire – SA „Centrala Electrică cu Termoficare nr.2 din Chișinău – succesorul în drepturi al SA „Termocom” în procedura falimentului) și ÎMGFL-12, ultimul asumîndu-și obligația la plata pentru utilizarea energiei termice furnizate. Din cauza neonorării obligațiilor de plată, la data de 15 martie 2016 datoria ÎMGFL-12 a consumului de energie termică constituie 22721571,30 lei devenind de fapt debitorul SA „Termoelectrica”.

Totodată, în urma consumului de energie termică, ÎMGFL-12 a prestat în continuare servicii de gospodărie comunală, inclusiv energie termică, la toți proprietarii/chiriașii/locatarii apartamentelor/încăperilor locuibile și nelocuibile ai blocului locativ gestionat, care la rîndul său au beneficiat de serviciul prestat și au obligația de a achita în termen contravaloarea lor, conform facturilor primite (art.25 alin.(1) al Legii serviciilor publice de gospodărie comunală nr.1402 din 24 octombrie 2002). În caz de neachitare de către consumatori a sumelor datorate, ÎMGFL-12 este în drept să acționeze consumatorii în judecată pentru încasarea datoriei, și chiar are obligația de a o face pentru a stinge creanța sa față de SA „Termoelectrica” din contul achitărilor efectuate de către consumatorii restanți.

În speță, ÎMGFL-12 nu a acționat în judecată consumatorii restanți, inclusiv nu a acționat în judecată pe pîrîții Alexandra Celenco, Iurii Celenco, Igor Celenco, Olga Meleca, pentru încasarea datoriei pentru consumul energiei termice în sumă totală de 8840,34 lei, pentru perioada noiembrie 2001-septembrie 2015, în mare parte din lipsa mijloacelor financiare pentru achitarea taxei de stat și altor cheltuieli de judecată.

În consecință, ÎMGFL-12 a omis exercitarea drepturilor și acțiunilor sale, fapt care îl impune în imposibilitate de a achita creanțele sale față de SA „Termoelectrica”, cu riscul de a nu-și putea satisface creanța. Pentru a evita ca la scadență debitorul să apară insolubil, legea acordă creditorilor anumite mijloace de conservare a

patrimoniului debitorului, care constau în preîntâmpinarea pierderii unui drept subiectiv din patrimoniul debitorului.

Una din astfel de măsuri este acțiunea oblică, care în esență are ca scop conservarea patrimoniului debitorului. În mod special acțiunea oblică este reglementată de art.599 alin.(1) din Codul civil – creditorul al cărui creanță este certă, lichidă și exigibilă poate, în numele debitorului său, exercita drepturile și acțiunile acestuia în cazul în care debitorul, în dauna creditorului, refuză sau omite să le exercite. În virtutea acestor împrejurări, precum și în scopul asigurării dreptului său subiectiv în ceea ce privește recuperarea creanțelor rezultate în urma prestărilor agentului termic, ținând cont de dispozițiile art.598 din Codul civil, furnizorul SA „Termoelectrica”, în calitate de creditor, intenționează să întreprindă acțiuni în vederea conservării patrimoniului debitorului său (gestionarul ÎMGFL-12).

Astfel, indică instanța de judecată, că se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural, or în esența acțiunii oblice nu este clar dacă administratorului fondului locativ îi sînt opozabile hotărîrile pronunțate ca urmare a admiterii acțiunii oblice și, respectiv, în cazul atragerii în procesul acțiunii oblice a administratorului fondului locativ nu este determinată calitatea lui procesuală de intervenient accesoriu sau intervenient principal, deoarece, în ultima instanță administratorul fondului locativ, de asemenea, are un interes legitim în procesul în cauză. Respectiv, în contextul stabilirii modului de punere în aplicare a normelor care reglementează acțiunea oblică, apare necesitatea solicitării unui aviz consultativ din partea Plenului Curții Supreme de Justiție, pentru situații litigioase menționate.

În conformitate cu art. 122 alin. (1) Codul de procedură civilă, dacă în procesul judecării pricinii într-o instanță de judecată se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural, instanța de judecată solicită Plenului Curții Supreme de Justiție, din oficiu sau la cererea participanților la proces, să emită un aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii.

Plenul Curții Supreme de Justiție consideră că demersul Judecătoriei Centru mun. Chișinău privind emiterea unui aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii urmează a fi admis, din următoarele considerente.

În sesizarea formulată instanța de judecată a solicitat explicarea punerii în aplicare a art.599 din Codul civil, *în partea în care poate sau nu avea calitatea de reclamant SA „Termoelectrica” în acțiune oblică privind încasarea din contul pîrîților în beneficiul intervenientului accesoriu, a datoriei pentru energia termică.*

În conformitate cu art.59 Codul de procedură civilă parte în proces (reclamant sau pîrît) poate fi orice persoană fizică sau juridică prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al raportului material litigios.

Persoana care are capacitatea de folosință procedural obține calitatea de reclamant odată ce depune în instanță o cerere de chemare în judecată conform rigorilor stabilite de lege (art.166,167 Codul de procedură civilă).

Conform art.599 din Codul civil, creditorul a cărui creanță este certă, lichidă și exigibilă poate, în numele debitorului său, exercita drepturile și acțiunile acestuia în cazul în care debitorul, în dauna creditorului, refuză sau omite să le exercite.

Creditorul nu poate exercita drepturile și acțiunile care sînt exclusiv personale ale debitorului. Creanța trebuie să fie lichidă și exigibilă cel tîrziu la momentul examinării acțiunii.

Așadar, acțiunea oblică este cea acțiune în justiție prin care *creditorul chirografar exercită în numele debitorului său* acele drepturi și acțiuni patrimoniale neexercitate de către acesta din urmă. Reclamant în acțiune oblică este debitorul care ezită să se adreseze în justiție pentru apărarea propriilor drepturi, și asta din considerentul că hotărîrea judecătorească, indiferent de faptul care va fi ea, îi va fi opozabilă. Creditorul în acțiunea oblică este un reclamant procesual, care sesizează instanța potrivit art.73 Codul de procedură civilă, întrucît nu pretinde apărarea imediată și nemijlocită a unui drept propriu, dar acționează din nume propriu în interesele altei persoane. El pretinde de la terțul pîrît exercitarea coercitivă a unor obligații față de debitorul său.

Astfel, dreptul de a sesiza instanța cu o acțiune oblică îl are creditorul, iar calitatea procesuală pasivă aparține terței persoane împotriva căreia trebuie introdusă acțiunea către debitor.

La speța în cauză Societății pe Acțiuni „Termoelectrica” îi este justificată calitatea procesuală de reclamant în acțiune oblică.

Președintele Curții Supreme de Justiție Mihai Poalelungi”.

Cu privire la acest aviz consultativ Colegiul Curții de Apel învederează faptul că, explicațiile Plenului Curții Supreme de Justiție sunt eronate, or, nu corespund textului și spiritului prevederilor art.73 Codul de procedură civilă.

În acest sens Colegiul subliniază că, reclamantii în acțiunea oblică, sub nici o formă, nu pot fi asimilați cu persoanele care, în virtutea legii, dispun de dreptul privind pornirea proceselor în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane.

Este notoriu faptul că, legea acordă creditorilor dreptul de a exercita în numele debitorului acțiunea oblică, care în esență are ca scop conservarea patrimoniului debitorului, iar pentru aceasta creditorul trebuie să facă dovada că are un interes serios și legitim.

Deci, acțiunea oblică, ca și alte instrumente juridice, puse la îndemîna creditorului (de exemplu acțiunea revocatorie, cunoscută sub denumirea de acțiune pauliană, prin care creditorul reclamant urmărește ca anumite operațiuni juridice, încheiate în fraudă sa de debitorul sau cu tertii, sa fie declarate inopozabile față de el.), prezumă cert un interes material propriu al creditorului și este exercitată doar la latitudinea și discreția creditorului, nefiind necesară cererea debitorului.

În același timp, spre deosebire de reclamantii în acțiunea oblică, persoanele arătate la art.73 Cod de procedură civilă nu urmăresc absolut nici un interes propriu și adresează în judecată acțiune (cerere) exclusiv în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane, **la cererea acestora**, sau în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unui număr nelimitat de persoane fizice.

Deci, din construcția art.73 Cod de procedură civilă este lesne de observat faptul că legiuitorul a instituit o **condiție obligatorie** pentru înaintarea acțiunii în instanța de judecată și anume cererea persoanei, pe când în acțiunea oblică o asemenea condiție lipsește, fapt ce conduce la concluzia că Curtea Supremă de Justiție, contrar prevederilor art.6 din Constituție, a modificat textul legal, arogându-și funcții specifice doar Parlamentului.

Așadar, este vizibil faptul că, în acțiunea oblică, creditorul acționează **din numele debitorului său dar în interesul și propriul beneficiu**, prin urmare reclamantul, urmărind un interes material, este ținut să achite taxa de stat la depunerea acțiunii, pe când în temeiul art.73 Cod de procedură civilă acțiunile se înaintează **din numele autorităților publice, organizațiilor, persoanelor fizice exclusiv în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane**, la cererea acestora și **fără a urmări careva interes**, fapt ce exclude, prin efectul legii, necesitatea plății taxei de stat.

În opinia Colegiului, explicațiile din avizul consultativ privind exceptarea de la plata taxei de stat în acțiunea oblică afectează direct bugetul de stat și era imperioasă opinia Ministerului Finanțelor, care gestionează acest buget.

Acestea fiind spuse, în accepțiunea Colegiului, la adoptarea avizului consultativ au fost confundate particularitățile și statutul juridic al reclamantului în acțiunea oblică cu cea al reclamantului în sensul art.73 Cod de procedură civilă și, în consecință, a fost dedusă concluzia falsă despre lipsa obligației de plată a taxei de stat în acțiunea înaintată în baza art.599 Cod civil.

În lumina celor expuse se identifică situația în care completul de judecată a Curții de Apel Chișinău se confruntă cu următoarele dificultăți.

1. Curtea Constituțională, pe de o parte, declară că Hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție, Recomandările și Avizile consultative nu sunt obligatorii pentru instanțele ierarhic inferioare și pot fi ignorate, iar pe de altă parte, reține **că nu exclude obligația unui judecător de la o jurisdicție de grad inferior de a respecta o hotărâre anterioară a unei instanțe de grad superior în ceea ce privește interpretarea legii incidente în cauza ulterioară.**

2. La rîndul său, Legea nr.178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor în mod imperativ, prin art.4 instituie abaterile disciplinare și anume:

b) aplicarea în mod intenționat, cu rea-voință sau aplicarea repetată din neglijență gravă a legislației **contrar practicii judiciare uniforme;**

c) acțiunile judecătorului în procesul de înfăptuire a justiției care fac dovada incompetenței profesionale grave și evidente;

Deci, se profilează cazul că, avînd la îndemînă un Aviz consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție, care reprezintă o mostră de practică judiciară uniformă a instanței de grad superior, ba chiar de rang suprem, dar care nu este acceptat de instanța de grad inferior, **însă completul de judecată nu este liber și independent** să desconsidere *pretinsa practică uniformă*, or, există pericolul iminent și real de a fi supus sancțiunilor disciplinare indicate în art.6, fie la cererea părților litigante,

fie din oficiul membrilor Consiliului Superior al Magistraturii sau a altor persoane arătate la art.19 Legea nr.178, iar asupra acestor judecatori planează incertitudinea legată de aplicarea posibililor sancțiuni, inclusiv eliberarea din funcție.

În plus, prevederea art.4 lit.c) din Legea nr.178 este scrisă de o manieră obscură, lipsită de oricare claritate, deci orice magistrat poate fi tras, orișicând, la răspundere disciplinară pentru așa-zisa „**dovadă a incompetenței profesionale grave și evidente**”.

Aici este momentul de a fi precizat faptul că, pentru a incrimina magistraților abaterea disciplinară indicată în art.4 lit.c) Legea nr.178 este suficient doar puțină imaginație și un minim efort intelectual din partea persoanelor care dispun de dreptul de a sancționa, mai ales că hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii privind sancționarea judecătorilor, **în armonie plină**, cu prevederile constituționale statuate în art.20 combinat cu art.54 din Constituție, care interzic limitarea dreptului de acces liber la justiție și, în deosebi, cu relatările CtEDO reflectate în Hotărârea din 09ianuarie 2013 în cauza Olexandr Volcov împotriva Ucrainei, sunt judecate de Curtea Supremă de Justiție doar la compartimentul respectării procedurii, fără a fi atins fondul.

Cu privire la caracterul confuz al normei legale citate este necesar de avut în vedere și următorul aspect.

Potrivit art.7 Legea fundamentală, Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Această regulă constituțională circumscrie activitatea de legiferare în limitele și în concordanță cu Legea fundamentală, în condiții de calitate a normelor. Pentru ca legea să fie respectată, aceasta trebuie cunoscută și înțeleasă de subiecții de drept, iar pentru a fi înțeleasă, trebuie să fie suficient de precisă și previzibilă, în scopul de a oferi securitate juridică destinatarilor săi. În doctrina de specialitate s-a reținut că o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ce i-ar putea fi aduse de către puterea publică. Sub acest aspect, principiul securității juridice se corelează cu un alt principiu, dezvoltat în dreptul european, și anume principiul încrederii legitime, care impune ca legislația să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă.

Or, în viziunea Colegiului, prevederea art.4 lit.c) din Legea nr.187 nu întrunește aceste calități necesare unei legi.

În dezvoltarea acestei idei se iscă chestiunea : judecătorii care nu aplică avizul consultativ nr.4ac-15/16 din 13.06.2016 sau judecătorii Curții Supreme de Justiție fac dovada incompetenței profesionale grave și evidente?

Această situație stresantă, din punct de vedere juridic, producătoare de inconveniențe în conștiința magistraților din instanțele inferioare în grad se perpetue, fiind întâlnită cu regularitate(exemplu decizia Curții de Apel Chișinău din 07.02.2017 în dosarul nr.2r-2647/16).

În mod distinct, Colegiul pune în evidență faptul că, prevederile art.4 din Legea nr.178 nu pot fi trecute cu vederea sau ignorate, or, de aplicabilitatea lor depinde soarta recursului SA „Termoelectrica” în prezenta speță.

În final, în opinia Colegiului, prevederile art.4 alin.(1) lit.b) și lit.c) Legea nr.178 din 25.07.2014 sunt contrare garanțiilor ocrotite de art.7, art.114, art.116 alin.(1) din Constituție, contravin constatărilor Curții Constituționale expuse în Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016, Hotărârea nr.21 din 22 iulie 2016 și afectează principiile constituționale potrivit cărora justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești, iar judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

Instanța de recurs reține că, în temeiul art.135 alin.(1) lit.g) din Constituție, art.4 alin.(1), lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.4 alin.(1) lit.g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative, ține de competența Curții Constituționale.

Totodată, ca rezultat al ridicării excepției de neconstituționalitate, Colegiul consideră necesar de a suspenda procesul civil, or, în baza art.260 alin.(1) lit.e) CPC, instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate.

Din aceste raționamente, în conformitate cu prevederile art.12¹, 260, 263, 269-270 CPC, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

DISPUNE:

Se ridică excepția de neconstituționalitate a art.4 alin.(1) lit.b) și lit.c) Legea nr.178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Se expediază cauza civilă nr.2r-370/17 Curții Constituționale pentru soluționarea excepției de neconstituționalitate.

Se suspendă procesul în cauza civilă judecată în ordine de recurs, la cererea obligă de chemare în judecată înaintată de SA „Termoelectrica”, în interesele Întreprinderii Municipale „Regia Comunal Locativă Stăuceni”, către Rusu Tatiana privind încasarea datoriei pînă la soluționarea chestiunii cu privire la neconstituționalitatea legii.

Încheierea cu privire la suspendarea procesului poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în curs de 15 zile de la pronunțare.

Președintele ședinței

Judecător

Judecător

semnătura

semnătura

semnătura

Budăi Nelea

Efros Valeri

Muruianu Ion

Copia corespunde originalului

Muruianu Ion

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

**str.Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
ChișinăuMD 2004,
Republica Moldova**

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 al Constituției

I - AUTORUL SESIZĂRII

Curtea de Apel Chișinău, judecătorul raportor Muruianu Ion

Adresa: municipiul Chișinău, str. Teilor 4

II - OBIECTUL SESIZĂRII

În baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 4 alin. (1) lit. a) și 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 4 alin. (1) lit. a) și 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea de Apel Chișinău solicită Curții Constituționale exercitarea controlului constituționalității articolului 4 alineatul (1) litera b) și litera c) din Legea nr.178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, în sensul corespunderii cu prevederile art.114 și 116 din Constituția Republicii Moldova.

III - LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

1. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova:

Articolul 6

Separația și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 114

Înfăptuirea justiției

Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.

Articolul 116

Statutul judecătorilor

(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii. [...]

2. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă:

Articolul 12¹. Ridicarea excepției de neconstituționalitate

(1) Dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

(3) Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și pînă la adoptarea hotărîrii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărîrii pronunțate se suspendă.

Articolul 12². Avizele consultative ale Plenului Curții Supreme de Justiție

(1) Dacă în procesul judecării pricinii într-o instanță de judecată se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural, instanța de judecată solicită Plenului Curții Supreme de Justiție, din oficiu sau la cererea participanților la proces, să emită un aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii. Avizul consultativ se publică pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

(2) În cazul în care instanța de judecată respinge demersul participanților la proces privind solicitarea unui aviz consultativ din partea Plenului Curții Supreme de Justiție, aceasta va emite o încheiere nesusceptibilă de recurs.

(3) În cazul în care decide respingerea solicitării, Plenul Curții Supreme de Justiție emite o încheiere motivată irevocabilă care se publică pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

(4) Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție nu mai este obligatoriu pentru Curte în cazul în care ulterior se modifică legea sau se schimbă modul de punere în aplicare a acesteia.

(5) Pînă la emiterea avizului consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție judecarea pricinii se amîină.

Articolul 73. Pornirea proceselor în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane

(1) În cazurile prevăzute de lege, autoritățile publice, organizațiile, persoanele fizice pot adresa în judecată acțiune (cerere) în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane, la cererea acestora, sau în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unui număr nelimitat de persoane

fizice. Acțiunea în apărarea intereselor unei persoane incapabile poate fi intentată independent de existența cererii unei persoane interesate sau a reprezentantului ei legal.

(2) Organele, organizațiile, persoanele fizice care au intentat proces în apărarea intereselor unor alte persoane au drepturi și obligații procedurale de reclamant, cu excepția dreptului de a încheia tranzacție și a obligației de a achita cheltuielile de judecată.

(3) Dacă organele, organizațiile, persoanele fizice care au intentat proces își retrag acțiunea înaintată în interesul reclamantului, iar acesta nu dorește să intervină în proces, survin efectele procesuale prevăzute la art.72 alin.(2).

3. Prevederile relevante ale Codului civil:

Articolul 599. Acțiunea oblică

(1) Creditorul a cărui creanță este certă, lichidă și exigibilă poate, în numele debitorului său, exercita drepturile și acțiunile acestuia în cazul în care debitorul, în dauna creditorului, refuză sau omite să le exercite.

(2) Creditorul nu poate exercita drepturile și acțiunile care sînt exclusiv personale ale debitorului.

(3) Creanța trebuie să fie lichidă și exigibilă cel tîrziu la momentul examinării acțiunii.

4. Prevederile relevante ale Legii nr.178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor:

Articolul 1.

Obiectul de reglementare

Prezenta lege reglementează temeiurile răspunderii disciplinare, categoriile abaterilor disciplinare comise de judecători, sancțiunile disciplinare aplicate acestora, etapele procedurii disciplinare, atribuțiile instituțiilor implicate în procedura disciplinară, precum și procedura examinării, adoptării și contestării hotărîrilor în cauzele disciplinare privind judecătorii.

Articolul 4.

Abaterile disciplinare

(1) Constituie abatere disciplinară:

b) aplicarea în mod intenționat, cu rea-voință sau aplicarea repetată din neglijență gravă a legislației contrar practicii judiciare uniforme;

c) acțiunile judecătorului în procesul de înfăptuire a justiției care fac dovada incompetenței profesionale grave și evidente;

IV – PREZENTAREA ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL OBIECTULUI SESIZĂRII

Această sesizare contestă constituționalitatea articolului 4 alineatul (1) litera b) și litera c) din Legea nr.178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Curtea de Apel Chișinău consideră că prevederile citate din articolul 4 Legea nr.178 încalcă mai multe principii fundamentale, interpretate atât de către Curtea Constituțională, cât și de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Din start este important de punctat faptul că, prin jurisprudența recentă, Curtea Constituțională a contribuit esențial la consolidarea independenței puterii judecătorești și, în special, a judecătorului ca exponent al sistemului judiciar.

Astfel, în Hotărârea nr.2 din 9 februarie 2016, Curtea Constituțională a menționat că:

„97. Independența judecătorilor este unul dintre principiile fundamentale de organizare și realizare a justiției. În aplicarea legii, independența judecătorilor exclude noțiunea de ierarhie, subordonare. Având rolul de a soluționa litigiile în mod obiectiv, conform legii, și fiind o putere prin ei înșiși, judecătorii nu pot primi ordine, instrucțiuni sau sugestii de nici un fel cu privire la activitatea lor judiciară, nici din interiorul, nici din afara sistemului judiciar. Principiile internaționale statuează în mod explicit că judecătorii trebuie să ia decizii în deplină libertate și să acționeze fără restricție și fără a fi obiectul unor influențe, incitări, presiuni, amenințări sau intervenții nelegale, directe sau indirecte, indiferent din partea cărei persoane vin și sub ce motiv.

Judecătorul, în calitate de deținător al autorității judecătorești, trebuie să-și poată exercita funcția sa în deplină independență în raport cu toate constrângerile/forțele de natură socială, economică și politică și chiar în raport cu alți judecători și în raport cu administrația judecătorească.

98. [...] judecătorii trebuie să dispună de suficientă putere și să fie în măsură a și-o exercita în vederea îndeplinirii atribuțiilor. **Independența judecătorului implică cerința soluționării litigiilor fără nici o ingerință, inclusiv din partea instanței ierarhic superioare.**”

Ulterior, Curtea Constituțională în Hotărârea nr.21 din 22 iulie 2016 a statuat că:

„103. Independența judiciară înseamnă nu numai independența puterii judecătorești în ansamblul său față de celelalte puteri ale statului, dar privește și aspectul „intern”. Fiecare judecător, indiferent care este poziția sa în sistem, exercită aceeași autoritate de judecată. Prin urmare, în soluționarea unei cauze, acesta trebuie să fie independent și față de ceilalți judecători, și față de președintele instanței sau față de celelalte instanțe (cum sunt, de pildă, instanțele de apel sau celelalte instanțe superioare).

104. Independența judecătorului constituie un factor determinant în realizarea accesului liber la justiție – drept fundamental, garantat de articolul 20 din Constituție.

107. Curtea menționează că, potrivit articolului 114 din Constituție, „justiția se înfăptuiește în numele legii”. Prin urmare, **judecătorii se supun numai legii**. Acest principiu îi protejează pe judecători în primul rând de influențe externe nepotrivite. În același timp, principiul este aplicabil și în interiorul puterii judecătorești. Organizarea ierarhică a justiției, în sensul unei subordonări a judecătorilor față de președinții de instanțe sau față de instanțele superioare în procesul de soluționare a cauzelor, ar fi o încălcare evidentă a acestui principiu.

108. Ideea fundamentală este aceea că judecătorul, în exercitarea atribuțiilor sale, nu este angajatul nimănui; acesta este deținătorul unei funcții de stat. El este astfel în slujba legii și este răspunzător numai în fața acesteia. Este axiomatic faptul că în soluționarea unei cauze un judecător nu acționează la ordinele sau instrucțiunile nici unui terț din interiorul sau din exteriorul sistemului judiciar.

114. De asemenea, **o hotărâre judecătorească nu poate fi casată doar din considerentul că aceasta este contrară practicii stabilite de Curtea Supremă de Justiție**. În acest sens, Curtea Europeană, în jurisprudența sa, a statuat că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel încât schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice (*CtEDO, Unedic c. Franței, 2008, § 74; Legrand c. Franței, 2011*), dacă sunt întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis schimbarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (*CtEDO, Atanasovski c. Macedoniei, 2010, § 38*).”

În același timp, în Hotărârea nr.21 din 22 iulie 2016, citată supra, Curtea Constituțională a reținut că:

„109. [...] nu exclude obligația unui judecător de la o jurisdicție de grad inferior de a respecta o hotărâre anterioară a unei instanțe de grad superior în

ceea ce privește interpretarea legii incidente în cauza ulterioară (precedentul judiciar).”

În speță, SA „Termoelectrica” critică în recurs încheierea instanței de fond, afirmând că actul judecătoresc contravine explicațiilor date de Plenul Curții Supreme de Justiție în Avizul consultativ, adoptat expres pentru acțiunile oblice înaintate de acest agent economic și solicită aplicarea legii anume așa cum a fost explicată de instanța supremă.

Curtea de Apel Chișinău notează că, într-adevăr Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat Aviz consultativ în dosarul nr.4ac-15/16 și anume :

„ Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la calitatea procesuală a SA „Termoelectrica” în exercitarea acțiunii oblice

13 iunie 2016

mun. Chișinău

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun.Chișinău din 11 aprilie 2016 pronunțată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a SA „Termoelectrica” împotriva lui Iurii Celenco, Igor Celenco, Alexandrei Celenco și Olgăi Meleca, intervenient accesoriu ÎMGFL-12 privind încasarea datoriei pentru energia termică livrată în mărime de 8840,30 lei a fost dispusă sesizarea Plenului Curții Supreme de Justiție în temeiul dispozițiilor art. 122 CPC, în vederea emiterii unui aviz consultativ cu privire la următoarea chestiune de drept:

- punerea în aplicare a art.599 din Codul civil, în partea în care poate sau nu avea calitatea de reclamant SA „Termoelectrica” în acțiune oblică privind încasarea din contul pîrîților în beneficiul intervenientului accesoriu, a datoriei pentru energia termică.

În motivarea sesizării instanța de judecată a indicat că pe rol, la Judecătoria Centru mun.Chișinău, se află spre examinare cererea de chemare în judecată a SA „Termoelectrica” împotriva lui Iurii Celenco, Igor Celenco, Alexandrei Celenco și Olgăi Meleca, intervenient accesoriu ÎMGFL-12 privind încasarea datoriei pentru energia termică livrată în mărime de 8840,30 lei. Izvorul obligațiilor de plată a pîrîților, potrivit cărora reclamantul SA „Termoelectrica” solicită încasarea datoriei pentru utilizarea energiei termice este contractul de livrare a energiei termice nr.6012 din 02 octombrie 2006, încheiat între SA „Termoelectrica” (pînă la redenumire – SA „Centrala Electrică cu Termoficare nr.2 din Chișinău – succesorul în drepturi al SA „Termocom” în procedura falimentului) și ÎMGFL-12, ultimul asumîndu-și obligația la plata pentru utilizarea energiei termice furnizate. Din cauza neonorării obligațiilor de plată, la data de 15 martie 2016 datoria ÎMGFL-12 a consumului de energie termică constituie 22721571,30 lei devenind de fapt debitorul SA „Termoelectrica”.

Totodată, în urma consumului de energie termică, ÎMGFL-12 a prestat în continuare servicii de gospodărie comunală, inclusiv energie termică, la toți

proprietarii/chiriașii/locatarii apartamentelor/încăperilor locuibile și nelocuibile ai blocului locativ gestionat, care la rîndul său au beneficiat de serviciul prestat și au obligația de a achita în termen contravaloarea lor, conform facturilor primite (art.25 alin.(1) al Legii serviciilor publice de gospodărie comunală nr.1402 din 24 octombrie 2002). În caz de neachitare de către consumatori a sumelor datorate, ÎMGFL-12 este în drept să acționeze consumatorii în judecată pentru încasarea datoriei, și chiar are obligația de a o face pentru a stinge creanța sa față de SA „Termoelectrica” din contul achitărilor efectuate de către consumatorii restanți.

În speță, ÎMGFL-12 nu a acționat în judecată consumatorii restanți, inclusiv nu a acționat în judecată pe pîrîții Alexandra Celenco, Iurii Celenco, Igor Celenco, Olga Meleca, pentru încasarea datoriei pentru consumul energiei termice în sumă totală de 8840,34 lei, pentru perioada noiembrie 2001-septembrie 2015, în mare parte din lipsa mijloacelor financiare pentru achitarea taxei de stat și altor cheltuieli de judecată.

În consecință, ÎMGFL-12 a omis exercitarea drepturilor și acțiunilor sale, fapt care îl impune în imposibilitate de a achita creanțele sale față de SA „Termoelectrica”, cu riscul de a nu-și putea satisface creanța. Pentru a evita ca la scadența debitorul să apară insolubil, legea acordă creditorilor anumite mijloace de conservare a patrimoniului debitorului, care constau în preîntîmpinarea pierderii unui drept subiectiv din patrimoniul debitorului.

Una din astfel de măsuri este acțiunea oblică, care în esență are ca scop conservarea patrimoniului debitorului. În mod special acțiunea oblică este reglementată de art.599 alin.(1) din Codul civil – creditorul al cărui creanță este certă, lichidă și exigibilă poate, în numele debitorului său, exercita drepturile și acțiunile acestuia în cazul în care debitorul, în dauna creditorului, refuză sau omite să le exercite. În virtutea acestor împrejurări, precum și în scopul asigurării dreptului său subiectiv în ceea ce privește recuperarea creanțelor rezultate în urma prestărilor agentului termic, ținînd cont de dispozițiile art.598 din Codul civil, furnizorul SA „Termoelectrica”, în calitate de creditor, intenționează să întreprindă acțiuni în vederea conservării patrimoniului debitorului său (gestionarul ÎMGFL-12).

Astfel, indică instanța de judecată, că se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural, or în esența acțiunii oblice nu este clar dacă administratorului fondului locativ îi sînt opozabile hotărîrile pronunțate ca urmare a admiterii acțiunii oblice și, respectiv, în cazul atragerii în procesul acțiunii oblice a administratorului fondului locativ nu este determinată calitatea lui procesuală de intervenient accesoriu sau intervenient principal, deoarece, în ultima instanță administratorul fondului locativ, de asemenea, are un interes legitim în procesul în cauză. Respectiv, în contextul stabilirii modului de punere în aplicare a normelor care reglementează acțiunea oblică, apare necesitatea solicitării unui aviz consultativ din partea Plenului Curții Supreme de Justiție, pentru situații litigioase menționate.

În conformitate cu art. 122 alin. (1) Codul de procedură civilă, dacă în procesul judecării pricinii într-o instanță de judecată se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural, instanța de judecată solicită Plenului Curții Supreme de Justiție, din oficiu sau la cererea participanților la proces, să emită un aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii.

Plenul Curții Supreme de Justiție consideră că demersul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău privind emiterea unui aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii urmează a fi admis, din următoarele considerente.

În sesizarea formulată instanța de judecată a solicitat explicarea punerii în aplicare a art.599 din Codul civil, *în partea în care poate sau nu avea calitatea de reclamant SA „Termoelectrica” în acțiune oblică privind încasarea din contul pârîților în beneficiul intervenientului accesoriu, a datoriei pentru energia termică.*

În conformitate cu art.59 Codul de procedură civilă parte în proces (reclamant sau pârît) poate fi orice persoană fizică sau juridică prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al raportului material litigios.

Persoana care are capacitatea de folosință procedural obține calitatea de reclamant odată ce depune în instanță o cerere de chemare în judecată conform rigorilor stabilite de lege (art.166,167 Codul de procedură civilă).

Conform art.599 din Codul civil, creditorul a cărui creanță este certă, lichidă și exigibilă poate, în numele debitorului său, exercita drepturile și acțiunile acestuia în cazul în care debitorul, în dauna creditorului, refuză sau omite să le exercite. Creditorul nu poate exercita drepturile și acțiunile care sînt exclusiv personale ale debitorului. Creanța trebuie să fie lichidă și exigibilă cel tîrziu la momentul examinării acțiunii.

Așadar, acțiunea oblică este acea acțiune în justiție prin care *creditorul chirografar exercită în numele debitorului său* acele drepturi și acțiuni patrimoniale neexercitate de către acesta din urmă. Reclamant în acțiune oblică este debitorul care ezită să se adreseze în justiție pentru apărarea propriilor drepturi, și asta din considerentul că hotărîrea judecătorească, indiferent de faptul care va fi ea, îi va fi opozabilă. Creditorul în acțiunea oblică este un reclamant procesual, care sesizează instanța potrivit art.73 Codul de procedură civilă, întrucît nu pretinde apărarea imediată și nemijlocită a unui drept propriu, dar acționează din nume propriu în interesele altei persoane. El pretinde de la terțul pârît exercitarea coercitivă a unor obligații față de debitorul său.

Astfel, dreptul de a sesiza instanța cu o acțiune oblică îl are creditorul, iar calitatea procesuală pasivă aparține terței persoane împotriva căreia trebuie introdusă acțiunea către debitor.

La speța în cauză Societății pe Acțiuni „Termoelectrica” îi este justificată calitatea procesuală de reclamant în acțiune oblică.

Președintele Curții Supreme de Justiție

Mihai Poalelungi”

Cu privire la acest aviz consultativ Colegiul Curții de Apel învederează faptul că, explicațiile Plenului Curții Supreme de Justiție sunt eronate, or, nu corespund textului și spiritului prevederilor art.73 Codul de procedură civilă.

În acest sens Curtea de Apel Chișinău subliniază că, reclamanții în acțiunea oblică, sub nici o formă, nu pot fi asimilați cu persoanele care, în virtutea legii, dispun de dreptul privind pornirea proceselor în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane.

Este notoriu faptul că, legea acordă creditorilor dreptul de a exercita în numele debitorului acțiunea oblică, care în esență are ca scop conservarea patrimoniului debitorului, iar pentru aceasta creditorul trebuie să facă dovada că are un interes serios și legitim.

Deci, acțiunea oblică, ca și alte instrumente juridice, puse la îndemâna creditorului (de exemplu acțiunea revocatorie, cunoscută sub denumirea de acțiune pauliană, prin care creditorul reclamant urmarește ca anumite operațiuni juridice, încheiate în fraudă sa de debitorul sau cu terții, să fie declarate inopozabile față de el.), prezumă cert un interes material propriu al creditorului și este exercitată doar la latitudinea și discreția creditorului, nefiind necesară cererea debitorului.

În același timp, spre deosebire de reclamanții în acțiunea oblică, persoanele arătate la art.73 Cod de procedură civilă nu urmăresc absolut nici un interes propriu și adresează în judecată acțiune (cerere) exclusiv în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane, **la cererea acestora**, sau în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unui număr nelimitat de persoane fizice.

Colegiul reține că, **din construcția art.73 Cod de procedură civilă** este lesne de observat faptul că legiuitorul a instituit **o condiție obligatorie** pentru înaintarea acțiunii în instanța de judecată **și anume cererea persoanei**, pe când în acțiunea oblică o asemenea condiție lipsește, fapt ce conduce la concluzia că Curtea Supremă de Justiție, contrar prevederilor art.6 din Constituție, **se îndepărtează în mod substanțial atât de textul legal adoptat cât și de scopul urmărit de legiuitor, și de fapt**, a modificat textul legii, arogându-și funcții specifice doar Parlamentului.

Așadar, este vizibil faptul că, în acțiunea oblică, creditorul acționează **din numele debitorului său dar în interesul și propriul beneficiu**, prin urmare reclamantul, urmărind un interes material, este ținut să achite taxa de stat la depunerea acțiunii, pe când în temeiul art.73 Cod de procedură civilă acțiunile se înaintează **din numele autorităților publice, organizațiilor, persoanelor fizice exclusiv în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane**, la cererea acestora și **fără a urmări careva interes**, fapt ce exclude, prin efectul legii, necesitatea plății taxei de stat.

În opinia Curții de Apel Chișinău, explicațiile din avizul consultativ privind exceptarea de la plata taxei de stat în acțiunea oblică afectează direct bugetul de stat și era imperioasă opinia Ministerului Finanțelor, care gestionează acest buget.

Acestea fiind spuse, în accepțiunea Curții de Apel Chișinău, la adoptarea avizului consultativ au fost confundate particularitățile și statutul juridic al reclamantului în acțiunea oblică cu cea al reclamantului în sensul art.73 Cod de procedură civilă și, în consecință, a fost dedusă concluzia falsă despre lipsa obligației de plată a taxei de stat în acțiunea înaintată în baza art.599 Cod civil.

În lumina celor expuse se identifică situația în care completul de judecată a Curții de Apel Chișinău se confruntă cu următoarele dificultăți.

1. Curtea Constituțională, pe de o parte, în Hotărârea nr.21 din 22 iulie 2016, declară că Hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție, Recomandările și Avizile consultative nu sunt obligatorii pentru instanțele ierarhic inferioare și pot fi ignorate, iar pe de altă parte, reține **că nu exclude obligația unui judecător de la o jurisdicție de grad inferior de a respecta o hotărâre anterioară a unei instanțe de grad superior în ceea ce privește interpretarea legii incidente în cauza ulterioară.**

2. La rîndul său, Legea nr.178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor prin art.4 instituie, în mod imperative, abaterile disciplinare și anume:

b) **aplicarea în mod intenționat, cu rea-voință sau aplicarea repetată din neglijență gravă a legislației contrar practicii judiciare uniforme;**

c) **acțiunile judecătorului în procesul de înfăptuire a justiției care fac dovada incompetenței profesionale grave și evidente.**

Deci, se profilează cazul că, avînd la îndemînă un Aviz consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție, care reprezintă o mostră de practică judiciară uniformă a instanței de grad superior, ba chiar de rang suprem, dar care nu este acceptat de instanța de grad inferior, însă completul de judecată nu este liber și independent să desconsidere *pretinsa practică uniformă*, or, există pericolul iminent și real de a fi supus sanctiunilor disciplinare indicate în art.6 din aceeași lege, fie la cererea părților litigante, fie din oficiul membrilor Consiliului Superior al Magistraturii sau a altor personae arătate la art.19 Legea nr.178, iar asupra acestor judecători planează incertitudinea legată de aplicarea posibililor sancțiuni, inclusiv eliberarea din funcție.

În plus, prevederea art.4 lit.c) din Legea nr.178, privită separat, este scrisă de o manieră obscură, lipsită de oricare claritate, care deschide posibilitatea ca orice

magistrat să fie tras, orișicând, la răspundere disciplinară pentru așa-zisa „**dovadă a incompetenței profesionale grave și evidente**”.

Aici este momentul de a fi precizat faptul că, pentru a incrimina magistraților abaterea disciplinară indicată în art.4 lit.c) Legea nr.178 este suficient doar puțină imaginație și un minim efort intelectual din partea persoanelor care dispun de dreptul de a sancționa judecătorii, mai ales că hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii privind sancționarea judecătorilor, **în armonie plină**, cu prevederile constituționale statuate în art.20 combinat cu art.54 din Constituție, care interzic limitarea dreptului de acces liber la justiție și, în deosebi, cu relațiile CtEDO reflectate în Hotărârea din 09ianuarie 2013 în cauza Olexandr Volcov împotriva Ucrainei, sunt judecate de Curtea Supremă de Justiție doar la compartimentul respectării procedurii, fără a fi atins fondul.

Cu privire la caracterul confuz al normei legale citate este necesar de avut în vedere și următorul aspect.

Potrivit art.7 Legea fundamentală, Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Această regulă constituțională circumscrie activitatea de legiferare în limitele și în concordanță cu Legea fundamentală, în condiții de calitate a normelor. Pentru ca legea să fie respectată, aceasta trebuie cunoscută și înțeleasă de subiecții de drept, iar pentru a fi înțeleasă, trebuie să fie suficient de precisă și previzibilă, în scopul de a oferi securitate juridică destinatarilor săi. În doctrina de specialitate s-a reținut că o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ce i-ar putea fi aduse de către puterea publică. Sub acest aspect, principiul securității juridice se corelează cu un alt principiu, dezvoltat în dreptul european, și anume principiul încrederii legitime, care impune ca legislația să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă.

În viziunea Curții de Apel Chișinău, prevederea art.4 lit.c) din Legea nr.187 nu întrunește aceste calități necesare unei legi, deoarece nu definește noțiunea termenilor utilizați:

- **incompetența profesională;**
- **incompetența profesională gravă;**
- **incompetența profesională evidentă.**

Aceste lacune din legea cadru lasă vădit loc arbitrariului, făcând posibilă aplicarea diferențiată a sancțiunii, inclusiv excluderii din profesie, în funcție de aprecierea subiectivă a organelor competente.

În dezvoltarea acestei idei se iscă chestiunea: judecătorii care nu aplică avizul consultativ nr.4ac-15/16 din 13.06.2016 sau Plenul Curții Supreme de Justiție, care la adoptat, fac dovada incompetenței profesionale grave și evidente?

Situația stresantă, din punct de vedere juridic, descrisă în prezenta sesizare, care este producătoare de inconveniențe în conștiința magistraților din instanțele inferioare în grad, se perpetue fiind întâlnită cu regularitate(exemplu poate fi decizia Curții de Apel Chișinău din 07.02.2017 în dosarul nr.2r-2647/16).

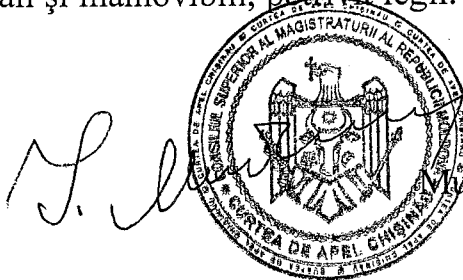
În mod distinct, Curtea de Apel Chișinău pune în evidență faptul că, prevederile art.4 alin.(1) lit.b) și lit.c) din Legea nr.178 nu pot fi trecute cu vederea sau ignorate, acestea, în coroborare cu art.73 Cod de procedură civilă, art.599 Cod civil, urmează a fi avute în vedere și aplicate la judecarea cauzei, iar de constituționalitatea lor depinde soarta recursului SA „Termoelectrica” în prezenta spetă.

V - CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Curtea de Apel Chișinău solicită Curții Constituționale efectuarea controlului de constituționalitate a articolului 4 aliniatul (1) litera b) și litera c) din Legea nr.178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, prin raportare la articolele 114 și 116 alin.(1) din Constituție, constatările Curții Constituționale expuse în Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016, Hotărârea nr.21 din 22 iulie 2016 și afectează principiile constituționale potrivit cărora justiția se desfășoară în numele legii numai de instanțele judecătorești, iar judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

Judecătorul

Curții de Apel Chișinău

Șaruianu Ion